

अनुसूची- २

(दफा ४ तथा अनुसूची-१ को भाग-२ संग सम्बन्धित)

जोशीपुर गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड:४

संख्या:५

मिति: २०७७/०७/०३

भाग-२

जोशीपुर गाउँपालिका

गाउँपालिका स्तरिय मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण समिति (गठन तथा परिचालन) कार्यविधि २०७७

परिचय :

मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार (नियन्त्रण) ऐन २०६४ जुन विशेष ऐनको रूपमा रहेको छ । यस विशेष ऐन लाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागि निर्मित मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार (नियन्त्रण) निमावली २०६५, मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार (नियन्त्रण) (पहिलो संशोधन) निमावली २०७७ र मानव बेचबिखन विरुद्धको स्थानीय समिति (गठन तथा परिचालन) निर्देशिका २०६५ अनुसार मानव बेचबिखन तथा ओसार पसारलाई नियन्त्रण गर्नका लागि केन्द्र

देखि स्थानीय तह सम्म समितिहरू गठन तथा परिचालन गर्ने व्यवस्था गरेको छ । यसै ऐन र निमावाली तथा निर्देशिका अनुसार विगतमा केन्द्रीय समिति, जिल्ला समिति र स्थानीय समितिहरू गठन तथा परिचालन गरि रोकथाम, संरक्षण, अभियोजन लगायतका कार्य गर्दै आएको छ । यसै क्रममा समन्वय र सहाकार्यलाई पनि उच्च प्राथमिकताका साथै मानव बेचबिखन तथा ओसार पसारलाई नियन्त्रण गर्ने विविध कार्यहरू गरिरहेको छ । यसै अनुसार स्थानीय स्तरमा मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण सम्बन्धी समितिहरूको गठनमा एकरूपता ल्याउन तथा परिचालन गर्ने प्रयोजनको लागि कार्यविधिको आवश्यकतालाई मनन गर्दै गाउँपालिका स्तरीय समितिको गठन तथा काम, कर्तव्य र अधिकार निर्धारणका लागि यो कार्यविधि तयार पारिएको हो ।

नेपालको संविधान २०७२ को भाग ३ को धारा २९ मा उल्लेखित शोषण विरुद्धको हकको उपधारा ३ मा कसैलाई पनि बेचबिखन गर्न, दास वा बधुवा बनाउन पाइने छैन र कसैलाई पनि निजको इच्छा विपरित काममा लगाउन पाइने छैन भनि स्पष्ट उल्लेख गरिएको छ । साथै संघीय राज्यको व्यवस्था मुताविक स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ अन्तर्गत स्थानीय तह संचालन हुदै आइरहेका छन् । उक्त ऐनको दफा १४ मा स्थानीय सरकारले विभिन्न विषयगत समिति उप-समितिहरूको गठन गर्न सक्ने व्यवस्था गरे मुताविक मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण गाउँपालिका स्तरीय तथा वडा स्तरीय समिति गठन गरिने छ ।

नेपालको संविधान २०७२को भाग ३ को धारा २९ मा उल्लेखित शोषण विरुद्ध हक को उपधारा ३ मा कसैलाई पनि बेचबिखन गर्न, दास वा बधुवा बनाउन पाइने छैन र कसैलाई पनि निजको इच्छा विपरित काममा लगाउन पाइने छैन भनि स्पष्ट उल्लेख गरिएको छ । साथै संघीय राज्यको व्यवस्था मुताविक स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ अन्तर्गत स्थानीय तह संचालन हुदै आइरहेका छन् । उक्त ऐनको दफा १४ मा स्थानीय सरकारले विभिन्न विषयगत समिति उप-समितिहरूको गठन गर्न सक्ने व्यवस्था रहेकाले जोशीपुर गाउँपालिकाले मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण (गठन तथा परिचालन) कार्यविधि २०७७ जारी गरेको छ ।

परिच्छेद -१

प्रारम्भिक

संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः (१) यस कार्यविधिको नाम मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण समिति (गठन तथा परिचालन) कार्यविधि २०७७ रहने छ। (२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२.परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

(क)"ऐन 'भन्नाले मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार (नियन्त्रण) ऐन २०६४ सम्झनु पर्दछ ।

(ख)"निमावली " भन्नाले मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार (नियन्त्रण) निमावली २०६५ सम्झनु पर्दछ ।

(ग)" स्थानीय तह " भन्नाले जोशीपुर गाउँपालिका सम्झनु पर्दछ ।

(घ)" वडा कार्यालय " भन्नाले जोशीपुर गाउँपालिका का वडा नं. १ देखि ७ नम्बर सम्मका सबै वडा कार्यालय सम्झनु पर्दछ ।

(ङ)" समिति " भन्नाले मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण समिति सम्झनु पर्दछ ।

(च) " गाउँपालिका स्तरीय समिति " भन्नाले मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण जोशीपुर गाउँपालिका स्तरीय समिति सम्झनु पर्दछ ।

(छ) " वडा समिति" भन्नाले मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण जोशीपुर गाउँपालिका का वडा नं. १ देखि ७ नम्बर सम्मका सबै वडामा गठित समिति सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद -२

गाउँपालिका स्तरीय समिति

(३) मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण गाउँपालिका स्तरीय समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ : (१) गाउँपालिकाको आयोजनामा स्थानीय महिला समूह, लैङ्गिक हिंसा निवारणको लागि निगरानी समूह ,स्थानीय बाल सन्जाल, बाल संरक्षण समिति ,स्थानीय पत्रकार, समाज सेवी , विभिन्न संघ संस्था , स्वास्थ्य स्वयम सेविका तथा स्थानीय विद्यालयका शिक्षक शिक्षिका, स्थानीय प्रहरी आदिको उपस्थितिमा गाउँपालिका स्तरीय भेला गर्ने । उक्त भेला गाउँपालिकाको अध्यक्षको

अध्यक्षताम बस्ने छ। (२) सोही भेलाले देहायका प्रतिनिधिहरुको मनोनयन गरी गाउँपालिका स्तरीय समिति गठन गर्नेछ ।

(४) मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण गाउँपालिका स्तरीय समिति सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ : (१) मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार (नियन्त्रण) निमावली २०६५, मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार (नियन्त्रण) (पहिलो संशोधन) निमावली २०७७ र मानव बेचबिखन विरुद्धको स्थानीय समिति (गठन तथा परिचालन) निर्देशिका २०६५ स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १४ अनुसार मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार लाई नियन्त्रण गर्नका लागि जोशीपुर गाउँपालिकामा देहाय बमोजिम गाउँपालिका स्तरीय समिति रहनेछ ।

तपसिल:

- (१) संयोजक: गाउँपालिका अध्यक्ष
- (२) सदस्य: न्यायिक समितिको संयोजक
- (३) सदस्य: प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
- (४) सदस्य: प्रमुख ,स्थानीय प्रहरी कार्यालय
- (५) सदस्य: प्रधाननध्यापक वा निजले तोकेको शिक्षक (स्थानीय तह भित्रका सबै भन्दा उच्चतहको कुनै पनि विद्यालय)
- (६) सदस्य: संयोजक गाउँ स्तरीय बाल संजाल
- (७) सदस्य: प्रमुख ,स्वास्थ्य शाखा
- (८) सदस्य: संयोजक, रोजगार सेवा तथा सूचना केन्द्र
- (९) सदस्य: प्रमुख, शिक्षा शाखा
- (१०) सदस्य: प्रमुख, कृषि तथा पशु विकास शाखा
- (११) सदस्य: अध्यक्ष , उद्योग वाणिज्य संघ
- (१२) सदस्य: संयोजक, महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका
- (१३) सदस्य: बेचबिखन तथा ओसार पसार विरुद्धको क्षेत्रमा काम गर्ने गैसस संस्थाको प्रतिनिधि १ जना
- (१४) सदस्य: मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार पीडित व्यक्तिहरु मध्येबाट सम्बन्धित स्थानीय तहले मनोनित गरेको एक जना सदस्य (उपलब्ध भए सम्म)
- (१५) सदस्य सचिव: प्रमुख, महिला तथा बालबालिका शाखा वा समाजिक विकास शाखा
- (५) गाउँपालिका स्तरीय समितिले कानूनी संरचनागत, कार्यविधिगत तथा अन्य आवश्यक विषयमा मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण जिल्ला समिति, सुदूरपश्चिम प्रदेश सामाजिक विकास

मन्त्रालय, महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय लगायत सम्बन्धित निकाय संग समन्वय गर्नेछ ।

परिच्छेद - ३

गाउँपालिका स्तरीय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

(६) गाउँपालिका स्तरीय समितिको काम ,कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार विरुद्ध स्थानीय अभियान तथा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने,
- मानव बेचबिखन तथा ओसार पसारसँग सम्बन्धित स्थानीय तहमा लगत तथा अभिलेख अद्यावधिक गर्ने,
- पिडित सहायताका लागि आवश्यक अन्तर्निकाय तथा अन्तर स्थानीय तह समन्वय तथा सिफारिसको कार्य गर्ने,
- स्थानीय स्तरमा पिडित सहायता तथा मानव बेचबिखन विरुद्धका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न मानव बेचबिखन विरुद्धको कोष स्थापना र संचालन गर्ने ,
- स्थानीय तहमा सभा सदस्य तथा सरोकारवालाहरू माझ मानव बेचबिखनका विविध विषयमा प्रशिक्षण तथा क्षमता विकास गोष्ठी संचालन गर्ने।
- स्थानीय स्तरका कार्यक्रमहरू संचालन गर्न अन्य सरकारी निकाय, गैसस तथा निजि क्षेत्रसँग सहकार्य र समन्वय गर्ने ।
- प्रत्येक वडामा अध्यक्ष वा तोकिएको सदस्यको संयोजकत्वमा मानव बेचबिखन विरुद्धको वडा स्तरीय समिति गठन र परिचालन तथा सबलीकरण गर्ने ।
- गाउँपालिका स्तरीय समितिको बैठक बार्षिक न्युनतम ६ पटक र आवश्यकता अनुसार सो भन्दा बढी पनि बस्न सक्नेछ ।
- गाउँपालिकामा रहेका रोजगार प्रवर्द्धन, महिला विकास, बाल अधिकार प्रवर्द्धन, कृषि विकास, पशु विकास वा यस्तै समुदायमा केन्द्रित कार्यक्रमहरूलाई पीडित तथा जोखिम क्षेत्रका बासिन्दाहरूलाई लक्षित गरी संचालन गर्ने ।

परिच्छेद -४
वडा स्तरीय समिति

(७) मानव बेचबिखन विरुद्धको वडा स्तरीय समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछः (१) वडाको आयोजनामा स्थानीय महिला समूह, लैङ्गिक हिंसा निवारणको लागि निगरानी समूह बाल क्लब ,स्थानीय पत्रकार,समाज सेवी, विधिवत संघ संस्था, स्वास्थ्य स्वयम सेविका तथा स्थानीय विद्यालयका शिक्षक शिक्षिका, स्थानीय प्रहरी आदिको उपस्थितिमा वडा स्तरीय भेला गर्ने । उक्त भेला वडा अध्यक्षको अध्यक्षतामा बस्ने छ । (२) सोही भेला देहायका प्रतिनिधिहरुको मनोनयन गरी वडा स्तरीय समिति गठन गर्नेछ ।

(८) वडा स्तरीय समिति सम्बन्धि व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछः (१) स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १४ अनुसार स्थानीय सरकारले विभिन्न विषयगत समिति उप-समितिहरुको गठन गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको र मानव बेच बिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रणका लागि जोशीपुर गाउँपालिकाले प्रत्येक वडामा देहाय बमोजिमको वडा स्तरीय समिति गठन गर्नेछ ।

तपसिलः

- (१) संयोजकः वडा अध्यक्ष, (वा निजले तोकेको व्यक्ति)
- (२) सदस्यः महिला प्रतिनिधि , वडा स्तरीय
- (३) सदस्यः सिमान्तकृत तथा दलित समुदायबाट महिला
- (४) सदस्यः महिला समूह/ किशोरी समूह
- (५) सदस्यः बाल क्लब
- (६) सदस्यः प्रधानाध्यापक,स्थानीय तह भित्रका सबै भन्दा उच्च तहको विद्यालय
- (७) सदस्यः प्रमुख , स्थानीय स्वास्थ्य सेवा केन्द्र
- (८) सदस्यः स्थानीय प्रहरी कार्यालय
- (९) सदस्यः स्थानीय तहमा क्रियाशील संघ संस्थाका प्रतिनिधि १ जना
- (१०) सदस्यः मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार पीडित व्यक्तिहरु मध्येबाट सम्बन्धित स्थानीय तहले मनोनीत गरेको एक जना सदस्य (उपलब्ध भए सम्म)
- (११) सदस्यः शाखा प्रमुख, महिला बालबालिका तथा सामाजिक विकाससँग सम्बन्धित शाखा

परिच्छेद - ५

वडा स्तरीय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

(९) वडा स्तरीय मानव बेचबिखन विरुद्धको समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

- मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार विरुद्ध स्थानीय अभियान तथा कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- आफ्नो कार्य क्षेत्र पिडितको उद्धार तथा संरक्षणको व्यवस्था गर्दै पिडित सहायताका लागि आवश्यक अन्तर्निर्काय तथा अन्तर स्थानीय तह समन्वय तथा सिफारिसको कार्य गर्ने ।
- स्थानीय तहमा सभा सदस्य तथा सरोकारवालाहरु माझ मानव बेचबिखनका विविध विषयमा प्रशिक्षण तथा क्षमता विकास गोष्ठी संचालन गर्ने ।
- वडा स्तरीय समितिको बैठक बार्षिक न्यूनतम ६ पटक र आवश्यकता अनुसार सो भन्दा बढी पनि बस्न सक्नेछ

आज्ञाले,

कमल राज उपाध्याय

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

